

Zuidwester

IVN Zuidwest Veluwezoom - winter 2023 - jaargang 37

Duno, meer dan natuur

Diploma behaald. Wat nu?

Winter: een extra laagje

Namen en adressen

IVN

IVN werkt aan een duurzame samenleving. Door mensen zelf in aanraking te brengen met de natuur worden zij zich pas echt bewust van de waarde ervan. Daarom laten wij jong en oud de natuur van dichtbij beleven.

Afdelingsbestuur IVN Zuidwest Veluwezoom

Voorzitter

Henny Tax, 06 - 16 37 27 58,
henny.tax@gmail.com

Secretariaat

Albert Bos, albert.bos@hetnet.nl, 026 - 334 27 43,
Beukenlaan 21, 6862 HS Oosterbeek

Bestuurslid en penningmeester

Con van Regteren, 06 - 11 62 52 11,
jsvanregteren@gmail.com

Bestuurslid

Folchert van Dijken, f.r.van.dijken@outlook.com,
0317 - 31 01 05

Werkgroepcoördinatie

Werkgroep Landschapsonderhoud

Albert Smit, smit.albert52@gmail.com, 026 - 339 24 11

Redactie Zuidwester, redactie.zw@gmail.com

Simone Saarloos, simonesaarloos@gmail.com,
06 - 55 15 69 18

Ledenadministratie en bezorging Zuidwester

Wim Chardon, wim.chardon@gmail.com, 0317 - 31 94 90

Werkgroep PR en website

Albert Bos, albert.bos@hetnet.nl, 026 - 334 27 43

Werkgroepen Beken en sprengen

Werkgroep Beken en sprengen Renkums beekdal, Ruud Schaafsma, ruud.schaafsma@gmail.com, 0317 - 31 51 17

Werkgroep Beken en sprengen Heelsumse beek, Wiebe Selders, 026 - 334 18 25 / 06 - 27 10 38 31, wiebe.selders@hetnet.nl

Werkgroep Beken en sprengen de Kamp, Maarten Kubbe, 06 - 41 99 82 12, mkubbe@yahoo.com

Werkgroep Beken en sprengen Oorsprongbeek/Gielenbeek, Hans van Leeuwen, 026 - 333 31 39 / 06 - 12 42 03 23, leeu9362@planet.nl

Landgoed-werkgroep De Kamp

Maarten Kubbe, 06 - 41 99 82 12, mkubbe@yahoo.com

Werkgroep Jufferswaard

Hermien Mijnen, 06 - 10 64 85 80, hermien.mijnen@outlook.com

Werkgroep Zomp

Johanneke Sanders, johanneke.sanders@xs4all.nl,
026 - 334 30 77

Heemtuin De Zomp

Ingang Fangmanweg/hoek Dam, Oosterbeek

Vogelwerkgroep

Els Roode, els.frank@planet.nl, 0317 - 31 82 12

Werkgroep NME

Ineke Puijk, inekepuijk@yahoo.com, 0317 - 41 75 75

Werkgroep Natuur en gezondheid

Mary de Jong, mary-dejong@hotmail.com,
06 - 40 95 46 37

Werkgroep Renkumse duizendknoopbrigade

Henny Tax, 06 - 16 37 27 58,
renkumseduizendknoopbrigade@outlook.com

Werkgroep Vleermuizen (in oprichting)

Folchert van Dijken, f.r.van.dijken@outlook.com,
0317 - 31 01 05

IVN Gelderland

Oude Kraan 72, 6811 LL Arnhem, 026 - 351 29 27

E-mail: gelderland@ivn.nl

Website: www.ivn.nl/provincies/gelderland/contact-ivn-gelderland/

Medewerkers IVN Gelderland: www.ivn.nl/provincies/gelderland/medewerkers-ivn-gelderland/

IVN landelijk bureau

Plantage Middenlaan 2C, Postbus 20123, 1000 HC Amsterdam, 020 - 622 81 15

Lidmaatschap IVN Zuidwest Veluwezoom

Contributie: € 16,- per jaar. Donatie: € 10,- per jaar.

Huisgenoten: € 8,- per jaar. Girorekening: NL39 INGB 0000 805291 t.n.v.IVN-afdeling Zuidwest Veluwezoom te Renkum.

Als lid ontvangt u vier keer per jaar de Zuidwester, het contactblad van IVN Zuidwest Veluwezoom, en vier keer per jaar Mens en Natuur, het landelijke blad van het IVN.

Foto's

De bovenste foto van de voorpagina heeft Albert Bos gemaakt, de onderste foto kunt u vinden op Pixabay. De foto op de achterpagina heeft Edith Gerritsma geschoten in De Zomp te Oosterbeek.

Zuidwester

IVN Zuidwest Veluwezoom - winter - jaargang 37

Van de voorzitter

Als deze winter de Zuidwester bij u in de brievenbus valt, lijken de landelijke verkiezingen al lang geleden. Het verbaasde mij dat heftige woordwisselingen de toon zetten en de uitslag van de verkiezingen meebepaalden. Er was weinig inhoudelijk debat over de klimaatcrisis. De bijna dagelijkse berichten over de alarmerend snelle opwarming van de aarde deden er niet toe. Bij de formatie zal het naar verwachting niet veel anders gaan. Geen harde afspraken over halvering van de CO₂-uitstoot in 2030 bijvoorbeeld. Het blijft in het gunstigste geval bij het uitspreken van goede bedoelingen. Ook het gebruik van glyfosaat als bestrijdingsmiddel mag de komende tien jaar nog, heeft[U1] [U2] de EU besloten. Geen eenduidig rapport dat het gevaar voor mens en natuur laat zien, is hun smoesje om de geldmachines niet een tandje lager te zetten. Wij zien de wereld nog onvoldoende als een geheel, een dun schilletje lucht en bodem waarin we moeten samen leven en samen delen met de planten en dieren om ons heen. Voor ons als IVN'ers de 'schone' taak om mensen daarmee meer vertrouwd te maken. Mede daarom gaan we proberen een cursus over diversiteit vorm te geven en willen we beleavingswandelingen opzetten, waarbij we regelmatig op verschijnselen en organismen in de natuur kunnen wijzen. Genieten van de natuur als ingang om begrip te krijgen voor de noodzaak er zuinig mee om te gaan. Ik hoop dat ook het binnenkort te verschijnen visiedocument over het behoud van de natuur in de Renkumse beekdalen een bijdrage kan leveren. Een van de speerpunten zal zijn dat we met zijn allen zuiniger met het schone water onder de bodem van de Veluwe moeten omgaan. We pompen jaarlijks te veel op. Om bijvoorbeeld pakpapier van te maken, het zwembad te vullen, tuin of akker te besproeien of lekker lang onder de warme douche te staan.

Er gebeuren wel positieve dingen in de afdeling zoals het vlechten van de meidoornhaag bij de Zomp of de oprichting van een werkgroep onderhoud Jufferswaard, die zichtlijnen openhoudt om te kunnen blijven genieten van die prachtige uiterwaard.

Ik wens jullie veel leesplezier met deze nieuwe Zuidwester.
Henny Tax

Inhoud

- 3 Van de voorzitter
- 4 Walnotenboom
- 5 Een extra laagje
- 6 Duno, meer dan natuur
- 7 De gaai
- 8/9 Diploma behaald. Wat nu?
- 10 Frits Leusink
- 11 Natuurwerkdag
- 12 Kort van stuk
- 13 Canon. 'Herenboeren'
- 14 Onderhoud
- 15 Activiteitenprogramma

Colofon

Redactie:

Albert Bos, Mary de Jong, Maria van Kempen, Edith Gerritsma en Simone Saarloos

Drukker:

Editoo B.V. te Veenendaal

Redactieadres:

Simone Saarloos
Gelria 3
6871 EE Renkum
06 55 15 69 18
simonesaarloos@gmail.com

De uiterste inzenddatum van
kopij voor het voorjaarsnummer
is 25 februari 2024.

In de serie 'Wat is dat voor een boom?' vragen we de komende edities van de Zuidwester iemand om ons te vertellen wat zijn of haar favoriete boom is. In deze editie leggen we de vraag voor aan Dana Bezdickova.

Walnotenboom

AUTEUR EN FOTO: EDITH GERRITSMa

Dana Bezdickova is geboren in Tsjechië, waar volgens haar iedereen zelf een notenboom in de tuin heeft of wel iemand kent met zo'n boom in de tuin. Dana woonde in een flat, maar gelukkig stond er vlakbij haar huis een grote walnotenboom in een verwilderde tuin. Daar ging haar familie elk jaar op zoek naar walnoten.

"Ik ga niet zeggen dat het de enige reden was waarom we dit huis in Oosterbeek kochten, maar het was wel een heel belangrijke. Toen ik die walnotenboom in de achtertuin zag staan, was ik verkocht. Deze zal zo'n 20 à 30 jaar oud zijn. In het notenseizoen rapen we dagelijks. We gaan dan ook niet op vakantie tussen eind september en half oktober. Als een noot van de boom valt, is hij in principe rijp. Vaak zijn de groene buitenschillen van de bolster al een beetje uit elkaar gebarsten. Die verwijder je en dan hou je de harde noot over. De noten drogen het beste als ze schoon zijn. Mijn handen en vingers zijn soms niet om aan te zien, helemaal bruin van dit schoonmaakwerkje", aldus Dana.

Stellage in de gang

Dana: "Het droogproces vraagt veel ruimte, tot voor kort stond op elke kast een dienblad met noten. Maar dat hoeft gelukkig niet meer. Mijn man heeft drie grote houten bakken gemaakt. Daarop liggen de walnoten op een rooster zodat ze kunnen 'ademen'. Die bakken hangen onder elkaar aan het plafond in onze gang. De oogst van dit jaar ligt daar nu te drogen."

Dana geniet niet alleen van de oogst van de boom, ook de schaduw omarmt ze. "Zo heb ik een paar jaar geleden toen het 40 graden was, heerlijk onder de boom geslapen op ons logeermatrasje. Ik noem dat: klimaatadaptatie op individueel niveau. En bijkomend voordeel: ik had helemaal geen last van muggen. Het blijkt dat deze dieren niet houden van een olieachtig stofje dat in de bladeren zit. Vandaar dat vroeger elke boerderij zo'n boom had staan."

De harde schillen bewaren ze trouwens ook en strooien ze uit rondom het huis. Katten houden daar niet van; dus zo hebben ze geen last van de ontlasting van poezen. Zelfs de afgevallen bladeren verzamelen en maaien ze tot mulch.

Spruitjes

Dana: "Wat we met de oogst doen? We geven veel weg en we verwerken zelf de noten in de muesli en in allerlei baksels en gerechten. Gisteren nog, samen met spruitjes, spekjes, rozemarijn en wat rijst. Heerlijk!"

Helaas is er ook minder goed nieuws, de boom heeft namelijk last van een schimmel. Vooralsnog lijkt het geen probleem, al worden de noten wel steeds zwarter. Of dat door die schimmel komt, weten ze niet. Dana: "Eén jaar kwamen al in april de eerste blaadjes uit en toen kwam er een nacht lichte vorst overheen. Dat is funest: we hadden dat jaar geen oogst. Dit jaar was de opbrengst groot."

Al vond ik het wel jammer dat we geen eekhoorn hebben gezien. Wel veel vogels zoals gaaien, eksters en kauwen, die dol zijn op de walnoten. Ze eten ze niet alleen, maar verstoppen ze ook. Die vind ik dan weer terug elders in mijn tuin, soms als zaailing. Dus als iemand nog een stekkie wil, kom maar halen!"

Een extra laagje

AUTEUR: MARY DE JONG

Elk jaar rond oktober veranderen mijn konijnen in onooglijke haarballen. De voorkant is nog wel aardig op orde. Hun achterlijf lijkt meer op een geföhnde puppy van een Keeshond: het haar steekt werkelijk alle kanten op. Plukken haar vliegen door het hok. Het is een zootje. Het is winter. Luijaards liggen in winterslaap, zoonabbidders zijn weggevlucht. Voor de actieve in-de-buurt-blijvers is verandering van huid en haar een vernuftige manier om de winter door te komen.

Dikke donslaag

Bij de wintervacht van dieren zie je dikke lange haren. Om de boel waterafstotend te maken liggen deze dakpansgewijs over elkaar heen. Dit is ook bij vogelveren zo. Kijk je van iets dichterbij, dan komt het extra laagje daaronder in beeld: een donzig haarvachtje of verendek. Deze laag houdt lucht en daarmee de warmte van de huid vast. Is er nog meer warmte nodig, dus lucht, dan gaan de haren en veren rechtop staan, zoals kippenvel bij ons. Zo lijkt een ranke vos door zijn lange staart en dikke vacht ineens een flinke maat groter. En veranderen kleine vogels in pomponbolletjes. Verhongering is voor die kleintjes daarom meer een risico dan bevriezing.

Vooraf wolven en hoefdieren als herten hebben nog een extra foefje. De cellen in hun zomerharen zijn gevuld met melatonine. Maar in de winter met minder UV-licht maken de hersenen minder melatonine aan. Daardoor komt er in de holle cellen plaats vrij voor lucht. En dat isoleert dan weer.

Isolatie, dat is mooi, maar krijgen ze het dan niet veel te warm? Net als wij in onze warmgestookte huizen en geweldige luchtdichte, waterdichte jassen? Ja, dat zou kunnen. Dieren lossen dit simpel op. Zij laten hun rechtopstaande haren en veren weer wat zakken. Door de plattere donslaag wordt minder lucht vastgehouden, dus ook minder warmte.

Minder kleur

De vermindering van melatonine heeft nog een gevolg. De kleur van de vacht kan veranderen. Zo wordt die rode vos grijzer. Marters als wezels en hermelijnen krijgen meer wit. Helemaal wit, zoals in Noordelijke landen met meer sneeuw, worden zij bij ons zelden. Dat zou erg onhandig zijn in ons veelal bruingroene winterlandschap. Zelfs bijziende roofdieren hebben ze dan snel in het oog, waarna natuurlijke selectie volgt.

Vetlaag en antivries

Zoogdieren die in koud water leven, krijgen een nog dikere vetlaag. Zo krijgen de bevers in onze waarden extra blubber in hun huid en tussen hun organen. Hun staart schijnt wel vijf keer zo vet te worden. Vissen en sommige kikkers zoeken hun toevlucht in de chemische hoek. Het kikkerbloed bevat in de winter heel veel glucose. Hierdoor wordt het bloed dik en stroperig, waardoor het niet kan bevriezen. Bij vissen hebben bepaalde eiwitten eenzelfde antivriesfunctie.

Mijn konijnen gun ik ook een extra vetlaagje. Daarom krijgen ze van mij vaak wat extra brokken toegestopt in de wintermaanden. Is niet nodig, dat weet ik wel. Net als dat wij mensen geen extra zwembandje nodig hebben, na de decembermaand. Maar ja, ook mij is niets menselijks vreemd in dit jaargetijde.

Foto's van de huismus en het roodborstje: Saxifraga

Duno, meer dan natuur

AUTEUR: MARIA VAN KEMPEN. FOTO'S: EDITH GERRITSMa

In november maakte ik een wandeling over de Duno bij Heveadorp. Mijn leidraad was een IVN-boekje van ongeveer 30 jaar geleden. De beschrijving klopt nog steeds. Loop met me mee.

Vanaf de parkeerplaats bij de Oude Oosterbeekseweg ga ik het bos in. Wat verderop staan nog spaartelgen van vooral beuk. Die zijn voor 1950 ontstaan door om de tien jaar hakhout te oogsten van beuken en eiken. Daarbij bleef vaak een tak staan die weer kon uitgroeien. Bij eiken werd de bast van de takken ook verkocht aan leerlooierijen. Ik zie nu alleen spaartelgen van beuk. Eiken hebben het sowieso moeilijk in dit bos. Tamme kastanje, esdoorn en vooral beuk zien er vitaal uit, terwijl een aantal eiken dorre takken en een slechte bast heeft.

De wandeling gaat verder langs de Dunolaan met het bruggetje dat rond 1920 als folly, een zinloos, vaak bizar bouwsel, is gebouwd door landschapsarchitect Samuel Voorhoeve. Het bruggetje is bekleed met zwerfkeien en niet zo lang geleden gerestaureerd. Aan de achterkant staat de naam DUNO, met de N in spiegelbeeld. Aan diezelfde Dunolaan zit de laatste jaren, altijd op dezelfde plek een bosuil in een dode boom. Als je niet weet

waar hij zit, kijk dan 80 meter ten oosten van het bruggetje intensief in de boomkruinen tot er iemand langskomt. Die vraagt dan vanzelf: “Zoekt u het uiltje?” en wijst je de precieze plek aan. Soms is het gat leeg en is hij op pad, bij mij zit hij er gelukkig.

Wat verder, bij de oprijlaan naar Duno staat een oude vierarmige wegwijzer. ‘Dunoplateau 4 minuten’ staat erop en even denk ik dat ik in de Alpen ben, omdat ik niet de afstand, maar de tijd krijg naar mijn bestemming. Een bewoonster uit Heveadorp heeft de handwijzer kort geleden schoongemaakt, gelakt en er nieuwe belettering op aangebracht.

Het eerste landhuis op het Dunoplateau is in 1790 gebouwd en daarna vaak gemoderniseerd. In 1931 erfde Het Geldersch Landschap het toenmalige landhuis dat later in de oorlog verwoest is en niet opnieuw is opgebouwd. Sinds 2018 liggen de contouren van het landhuis er weer. Vanaf hier kijk je over de begroeide helling van de stuwwal, de Rijn met de sluis en de Betuwe. Een on-Nederlands uitzicht.

Vanaf het Dunoplateau loop ik door het regionaal bekende azalealaantje, het huwelijkslaantje. Vooraan een grote buxus, die ook nu nog heerlijk ruikt. Langs het laantje vallen in dit jaargetijde de hoge, in bollen gesnoeide taxusstruiken op, met soms frisgroen hulst erdoorheen. In mei bloeien de azalea's die voor de taxussen staan uitbundig: geel, oranje, rood en paars. Vaak is half mei de beste periode, maar bij een warm of juist koud voorjaar moet je eerder of later zijn.

Tussen palen door met op de één ‘HUNNE=’ en op de ander ‘SCHANS’ kom ik op een grazige vlakte met een restant van een ringburgwal, de Hunneschans die rond 1000 na Chr. is aangelegd. De burcht was ongeveer 40 bij 90 meter met aan drie kanten een wal van drie meter hoog en een droge gracht. Daarbinnen lag een goed te verdedigen nederzetting. Met trappen kun je de wal oversteken. Daarna gaat de wandeling terug naar de parkeerplaats.

Wat is er veel te zien in deze oude wandeling van 2,5 km! En je hebt toch het gevoel dat je in de natuur bent.

De gaai: te mooi om lekker stoer te zijn

AUTEUR EN FOTO'S: MARY DE JONG

Met een heftige beweging zie ik hem met zijn kop in de grond beuken. Pok pok pok. Even stopt hij om een schuine blik omhoog te werpen. Niemand te zien? Geen andere priemende lichtblauwe oogjes die zijn acties gadeslaan? Of zo'n roodbehaard pluizig wezen? Dan nog een paar fikse tikken, bladeren er overheen. En klaar is-ie. Weer een eikel de grond in voor de winter. Soms zie ik hem een tijdje later terugkomen en de boel er weer uittrekken. Mmm, blijkbaar toch geen goed gevoel bij deze stalplaats.

Al jaren is de plek bij onze appelboom favoriet en de paal van het konijnenhok is blijkbaar ook een handige markerplek. Dikke kans dat ik een volgend voorjaar weer een hoop jonge eikespruiten uit de grond of plantenbakken kan trekken. Net als mijn buurtgenoten, want deze gaai verstoep er zo'n 5000 in het najaar. Met zo'n vier eikels in zijn keelzak en een in zijn snavel maakt hij tig keer de vlucht tussen de eiken in Mariëndaal en onze mensentuin. Tja, dan vergeet je er wel eens eentje. Net als wij, die elk jaar weer paaseitjes terugvinden van het jaar daarvoor.

De gaai is niet zeldzaam in aantal. Wel uniek in zijn uiterlijk. Je hoeft geen stevige vogelkenner te zijn om zijn witte stuit boven zijn zwarte staart te herkennen als hij

bij je wegvliegt. Ook zijn oranje- tot beige romp en kop valt op. In mijn beleving hebben alleen andere bijzondere vogels als de hop en pestvogel een vergelijkbare kleur. Maarja, hoe vaak zie je die nou? Nee, dan de gaai. Die kun je tenminste vaker bewonderen. Dus ga ik nog even door met mijn lofzang. Zijn fraai fijngestreepte wenkbrauwen die van zijn lichte ogen, net als bij de kauw, doorlopen tot achter op zijn kop. Als hij zich druk maakt, zet hij ze rechtop in een kuif. Hij zal het ongetwijfeld stoer bedoe- len; ik vind hem vooral parmantig. En natuurlijk is er die blauwe flits op zijn vleugel met een eigen blauwzwarte streepjescode voor elke vogel. Die veertjes schijnen als lokaas populair te zijn onder vliegvissers.

Dat mooie verendek heeft ook zijn nadelen: veerluizen! En omdat de gaai het concept luizenmoeder niet kent, heeft deze slimme kraaiachtige iets anders verzonnen. Met gespreide vleugels gaat hij midden op een mierenhoop zitten. 'Kom maar, kom maar, miertjes'. De mieren worden te wapen geroepen bij zoveel onheil en trekken in colonnes over de vogel. Overal op en tussen de veren laten ze het mierenzuur uit hun buik lopen. Perfecte ongediertebestrijding.

Ik zie eigenlijk het hele jaar rond wel gaaien in de buurt. In de zomer vaak in de hoge bomen in de buurt, pikkend naar insecten. Ook hoor ik van die verliefde brabbelpaartjes boven me. Soms zie ik ze ook bij onze mezenkastjes. Met die roze mini-ET-jes in het kastje vertrouw ik ze niet zo. Bij kou komen de gaaien vaker in de achtertuin: de voorraad eikels plunderend of meepikkend met de pindaslinger. Eens in zo'n 8 jaar hebben we in Nederland en Vlaanderen te maken met een gaaieninvasie. Honger drijft gaaien uit vooral Noord-Oost Europa dan onze kant op. Zal wel even wennen zijn voor onze autochtone gaai. Nog meer spiedende oogjes die zijn eikels en insecten proberen te jatten. Maar niks van dat al: eten en plek genoeg voor iedereen.

Diploma behaald. Wat nu?

AUTEUR: SIMONE SAARLOOS

Op 1 juli jl. hebben enkele leden van onze IVN-afdeling het diploma voor natuurgids gekregen. Dat waren Huub Albregts, Bert-Jan Mulder, Michael van Beinum, Tim den Besten, Anne Marjan Greve, Wim Hoebert, Roos Kwakernaak-Zweep, Ineke Leenders, Hermien Mijnen, Klaas Strijbis en Alma Visscher. We zouden deze nieuwe gidsen graag iets beter leren kennen en hebben hen daarom enkele vragen gesteld. We vroegen hen wat hen ertoe heeft aangezet om de opleiding voor natuurgids te gaan volgen, welk gebied ze hebben bestudeerd en wat ze gaan doen met de opleiding. Dit zijn de antwoorden van degenen die op onze e-mail hebben gereageerd.

Wim Hoebert

Wat heeft je ertoe aangezet om de opleiding voor natuurgids te gaan volgen?

De natuur heeft me altijd geboeid. Toen ik in Delft studeerde en in Den Haag woonde, heb ik gegidst in Meyendel, de Haagse waterleidingsduinen. Mooie herinneringen. Nu was er de kans het in de woonomgeving te doen; dus die kans heb ik aangegrepen.

Welk gebied heb je bestudeerd?

Ik heb een studie gemaakt van de Jufferswaard.

Ga je iets doen met je opleiding?

Het geven van rondleidingen is heel erg leuk. Dus dat hoop ik zo veel als mogelijk te doen.

Huub Albregts (Foto linksonder)

Wat heeft je ertoe aangezet om de opleiding voor natuurgids te gaan volgen?

Algemene interesse in de natuur. Ik vind het leuk om te gidsen, ben nu gids op kasteel Doorwerth.

Welk gebied heb je bestudeerd?

Ik heb de Binnenveldse Hooilanden Zuid bestudeerd.

Ga je iets doen met je opleiding?

Actief bezig zijn in natuurgebieden, zoals op de natuurwerkdag. Natuurfotografie en op termijn mogelijk natuurgidsen.

Michael van Beinum (Foto rechtsonder)

Wat heeft je ertoe aangezet om de opleiding voor natuurgids te gaan volgen?

Naarmate ik ouder word, ben ik me steeds bewuster geworden hoe belangrijk de natuur is. We kampen met een vreselijke biodiversiteitscrisis en met steeds ergere klimaatontwrichting, maar tegelijk hebben de meeste mensen steeds minder ervaring met de natuur en wordt er niet genoeg gedaan om de natuur te beschermen. Dus de 'core value' van IVN, namelijk om mensen meer in contact te brengen met de natuur en hun te helpen om zelf te ervaren hoe belangrijk en fantastisch de natuur is, viel voor mij helemaal in het goeie hoekje. Het leek me ook leuk om een gidsenopleiding te doen samen met andere mensen die dit ook belangrijk vonden.

Welk gebied heb je bestudeerd?

Ik heb de Jufferswaard bestudeerd, een prachtig klein Natura 2000-gebied naast de Parenco-fabriek in Renkum.

Ga je iets doen met je opleiding?

Ik ga zeker iets met de opleiding doen! Ik doe mee met de gidsengroep bij het Informatiecentrum Renkums Beekdal in het Renkums beekdal. En samen met andere gidsen zijn we een educatieve dag voor kinderen – ‘Vogels in winter’ – aan het organiseren. Dit is aangeboden aan scholen in de omgeving en zal begin volgend jaar plaatsvinden.

Samen met een andere gids ga ik ook een wandeling ‘Luisteren naar vogels’ in elkaar zetten; we hopen dat we dit in april en mei volgend jaar kunnen aanbieden.

Ik ben nu ook lid van een leuke nieuwe werkgroep voor de Jufferswaard. We hebben deze herfst al twee werkdagen achter de rug waar we een nieuwe zichtlijn hebben gemaakt tussen de Rijn en de grote plas. Maar er is nog heel veel te doen. Dus als je zin hebt om samen in de natuur te werken met een enthousiaste en vriendelijke ploeg, ben je altijd welkom!

Hermien Mijnen (Foto linksonder)

Wat heeft je ertoe aangezet om de opleiding voor natuurgids te gaan volgen?

Ik zocht naar manieren om me in te zetten voor klimaatvraagstukken / de natuur. Ik nam altijd al graag mensen met veel plezier mee in onze prachtige omgeving; altijd goed als je er nog wat meer van weet. Daar heeft de gidsenopleiding zeker voor gezorgd!

Welk gebied heb je bestudeerd?

Het gebied dat ik heb bestudeerd, is het Renkums beekdal en dan vooral de relatie tussen natuur en cultuur door de eeuwen heen. Verder zijn we gebombardeed met nieuwe kennis, als ik alles had kunnen onthouden was ik nu professor.

Ga je iets doen met je opleiding?

Ik ben beschikbaar als gids voor het Informatiecentrum Renkums Beekdal. Verder heb ik een klein aandeel in de NME-werkgroep ‘Vogels in de winter’ en zal ik de werkgroep Jufferswaard gaan organiseren.

Roos Kwakernaak (Foto rechtsboven)

Wat heeft je ertoe aangezet om de opleiding voor natuurgids te gaan volgen?

Ik woon aan de rand van natuurgebied de Duno in Heveadorp. Al heel lang heb ik een aardige kennis van wilde planten en over landschappen. Die kennis deel ik graag en enthousiast met vrienden en bekenden als die hier op bezoek zijn. Het leek me fijn om daar wat meer mee te gaan doen. Dat was de aanleiding om de gidsencursus van het IVN te gaan volgen.

Welk gebied heb je bestudeerd?

Als onderzoeksgebied koos ik Heempark de Zomp in Oosterbeek. Het was leuk om daar regelmatig inventarisaties te doen en ook om kennis te delen. Zo was mijn mentor Daan Markx een kenner van amfibieën die mijn beperkte blik als ‘florist’ geweldig verruimde. Een van de medecursisten wees me verder op de rijkdom aan paddenstoelen in de Zomp. Je ziet zoveel meer als je meer weet. Als eindopdracht maakten we met ons mentorgroepje een speurtocht voor kinderen in de Zomp. Dat was een hele

uitdaging, omdat kinderen er niet mogen doen wat ze juist zo graag doen. Dus NIET klimmen, gillen, plukken, graven, van de paadjes af. De titel van de activiteit werd: 'De Geheime Tuin'; het doel was: een ontdekkingstocht voor kinderen om ze bewust te maken van het kostbare van een uniek stukje natuur. En dat je daar heel voorzichtig mee moet zijn. Tijdens het Zweiersdalfestival konden we de tocht uitproberen en het was een groot succes!

Ga je iets doen met je opleiding?

Na de cursus ben ik nog niet actief geweest als gids, behalve voor wat vrienden en familie. Onlangs hebben we met Henny Tax en enkele andere geslaagden uit de regio bij elkaar gezeten. We bespraken daarbij dat deze afdeling vooral gericht is op werkgroepen en nauwelijks actief excursies organiseert. We willen komend jaar proberen om daar wat verandering in te brengen. Ik zou zelf graag willen gaan gidsen in de Zomp en in de omgeving van Heveadorp. En wie weet ook ons project 'De Geheime Tuin' nog eens uitvoeren!

Bert-Jan Mulder

Wat heeft je ertoe aangezet om de opleiding voor natuurgids te gaan volgen?

Na een werkzaam leven in het onderwijs en de ICT in het midden van ons land ben ik na mijn pensionering weer terugverhuisd naar Ede. De wens was er altijd al om dan iets in/met de natuur te gaan doen. Ik had mij al aangemeld bij allerlei excursies in en rond de Veluwe, maar deze kwamen i.v.m. covid allemaal te vervallen. Huub en ik vernamen dat er, na een covid-stop, toch weer een gidsenopleiding van het IVN zou gaan beginnen. Na een toelatingsgesprek via Zoom kregen wij beiden te horen dat we welkom waren. Geen spijt van gehad. Heel leuk en leerzame tijd gehad en veel nieuwe ervaringen en waardevolle contacten opgedaan.

Ga je iets doen met je opleiding?

Ik heb mij inmiddels aangemeld bij Stichting Mooi Binnenveld. We zijn nog bezig met ons afstudeerproject: QR-codes maken voor een wandeltocht door ons adoptiegebied. Ik heb mij daarnaast aangemeld om te gidsen en te helpen bij excursies in het gebied. Ook ben ik al twee keer wilgen wezen trekken in de Hooilanden na oproepen daartoe. Op de foto sta ik in het midden.

Frits Leusink, gids sinds 1981

AUTEUR: SIMONE SAARLOOS

Op 18 juni 1981 ontving Frits Leusink zijn diploma natuurgids. Hij had de cursus met goed gevolg afgerond, een cursus waarin 'aandacht werd besteed aan de theoretische en praktische vorming van de cursist tot leider van wandelingen in de natuur'.

Wat heeft je aangezet om de cursus te gaan volgen? "Toen onze dochters van alles wilden weten over de natuur en wij daar niet direct antwoord op hadden, besloten mijn vrouw en ik daar wat aan te gaan doen. Een oud-collega, die zelf actief was bij het IVN, adviseerde ons om de gidsencursus te gaan doen. Een heel goed advies vonden we."

Welk gebied heb je voor de eindopdracht bestudeerd? "Dat was de Heelsumse beek. Ik moest een wandeling in dat gebied uitzetten. Daarvoor moest ik niet alleen de weetjes behorend bij dat gebied kennen, maar ook de flora en de fauna in de omgeving. Ik weet nog dat ik behoorlijk zenuwachtig was. Maar het is gelukt."

Wat heb je met de opleiding gedaan? "Ik ben allereerst gids geworden. Dus wandelingen uitzetten, voorbereiden en met belangstellenden die wandelingen maken. Later heb ik me ingezet om samen met anderen werkgroepen op te zetten, heb ik in het bestuur gezeten en maakte ik me druk om bijvoorbeeld de bomen die langs de Wolfhezerweg gekapt moesten worden of de plek voor de golfbaan.

Ook kwam ik in contact met andere organisaties in onze gemeente die zich bekommerden om de natuur. En weet je wat je extra meekrijgt met zo'n gidsencursus? Dat is dat je leert spreken in het openbaar, voor groepen durft te staan. Dus ook in vergaderingen je woordje durft te doen. En je leert om heel goed te kijken. Hoe belangrijk is dat niet?"

Natuurwerkdag

AUTEUR: HERMIEN MIJNEN. FOTO'S: RUUD SCHAAFSMA

Zo'n 40 vrijwilligers deden 4 november jl. mee aan de natuurwerkdag in de Jufferswaard. Met zo'n grote groep kun je meters maken. Want hoewel er voortijdig werd gestopt vanwege de regen, was het resultaat geweldig: een mooie zichtlijn tussen de grote plas in het gebied en de Rijn. De ambitie is dat het hier niet bij blijft!

De Jufferswaard

De Jufferswaard in Renkum is een prachtige uiterwaard met een boeiende geschiedenis. De waard heette eeuwenlang de 'Jonckfrouenweert'. De waard was één van de bezittingen van kasteel Doorwerth.

Al in 1372 ging de opbrengst van de waard (zoals de pacht van de weiden, de opbrengst van het hooiland) naar de '-jonckfrouwen' (jongedames) van het kasteel. Vanaf 1875 is de uiterwaard afgegraven door de opgerichte steenfabriek Jufferswaard. Zo is de grote plas ontstaan en het 'ruïne-landschap' van de uiterwaard.

In onze tijd is het een natuurgebied met o.a. veel vogels, vleermuizen, twee beverburchten en een door de waard kronkelende Heelsumse beek.

Natuurwerkdag

Als je de natuur zijn gang laat gaan, groeit alles dicht. Om het typische open uiterwaardenlandschap te behouden, moeten daarom zo af en toe de handen flink uit de mouwen. Tijdens de natuurwerkdag werden met man en macht tussen de Rijn en de plas een groot aantal meidoorns, bramen- en vlierstruiken verwijderd. Er ontstond meteen een mooie doorkijk.

Alle takken werden afgevoerd naar het paadje dat langs de plas en beverburcht loopt. Hier vormt de enorme berg takken (deels met fikse stekels) nu een prima afsluiting voor wandelaars. Op dezelfde wijze zal in de toekomst ook de andere toegang tot het pad worden afgesloten. Rust voor de bevers en andere langs de oever levende dieren! Rond het middaguur was er lekkere soep met broodjes

(van Boscafé de Beken). Ruud Schaafsma vertelde een aantal wetenswaardigheden over het gebied en er kon een expositie over de Jufferswaard worden bekeken. Onder-tussen werd het steeds donkerder, stak de wind op en gingen de eerste spetters over in aanhoudende regen. Het was mooi geweest!

Vervolg

De natuurwerkdag was ook het startsein voor de nieuwe IVN-werkgroep Jufferswaard. Het gebied wordt beheerd door Staatsbosbeheer (SBB), de werkzaamheden worden met hen afgestemd. Doel is zowel de natuur- als de cultuurhistorische waarde van de Jufferswaard te versterken. Dat zal gebeuren door het gebied aantrekkelijk in te richten (zichtlijnen, beter begaanbare paden), maatregelen te nemen die biodiversiteit vergroten of soorten te beschermen en door historische elementen weer beter zichtbaar te maken.

Zo zal de natuurwerkdag een structureel vervolg krijgen en de Jufferswaard de aandacht die zij verdient.

IVN-werkgroep Jufferswaard

Vrijdag 17 november was de eerste werkdag van de nieuwe IVN-werkgroep Jufferswaard. Het werd een prachtige, zonnige ochtend. Met tien vrijwilligers genoten we van de optrekkende mist, het uitzicht op het hoge, hard stromende water en de vogels in en rond de plas. Ondertussen werd er ook hard gewerkt; er was nog genoeg te doen na de natuurwerkdag, vooral meidoorns, bramen en vlier verwijderen.

Tot begin maart werkt de groep er tweewekelijks, van 9.30 tot 12.30 uur. Kijk voor de data in het activiteitenprogramma achterin deze Zuidwester. Heb je zin om (af en toe) mee te doen? Stuur dan een berichtje aan de coördinator Hermien Mijnen, hermien.mijnen@outlook.com.

Kort van stuk

Op het internet vind je heel veel informatie over van alles wat met de natuur uit je omgeving te maken heeft. Albert Bos struikt voor elke editie van de Zuidwester het internet af op wederwaardigheden die voor u als lezers van de Zuidwester mogelijk interessant zijn.

Het hele jaar een tuin vol kleur?

Als je jouw bloemen en planten slim uitkiest, is er iedere maand wat bloeiends te beleven. Gebruik de IVN Bloekalender om jouw tuin of balkon in te richten. Op de kalender zie je in welke maanden bloemen- en plantensoorten in bloei staan, met tips om ze een goed plekje te geven. Leuk voor jou én goed voor de insecten. Download de gratis IVN Bloekalender <https://tinyurl.com/4528k7rd>.

Hooiland

'Hooiland' is een film over de ontwikkeling van nieuwe natuur in het Binnenveld. Het Binnenveld is een landbouwgebied tussen Wageningen en Veenendaal waarvan grote delen sinds 2018 opnieuw zijn ingericht als natuurgebied. Gaat dat zien!

Winter lespakket

Brrr, wat kan het koud zijn in de winter! Wij trekken een dikke jas, handschoenen en een muts aan. Wat doen dieren in de winter eigenlijk? En dat weer, dat lijkt wel elke dag te veranderen. Sneeuw, harde wind, een zonnetje. Hoe werkt dat eigenlijk? Bekijk de filmpjes en de bijbehorende lesbrieven (<https://www.ivn.nl/lespakketten/winter-lespakket/>).

Toolkit voor actie

Wil je een actie organiseren om inwoners bewust te maken van mogelijke gevolgen van klimaatverandering? Of wil je ze stimuleren om aan de slag te gaan met klimaatadaptatie, bijvoorbeeld door hun tuin te vergroenen? Dan kan de toolkit 'Basiscommunicatie wateroverlast, overstroming, hitte en droogte' je helpen om van je actie een succes te maken.

<https://klimaatadaptatienederland.nl/kennisdossiers/inwoners-stimuleren/toolkit/>

Trouw Duurzame 100

Schone Rivieren en Tiny Forest, twee projecten van IVN Natuureducatie, zijn dit jaar opgenomen in de Trouw Duurzame 100. De Duurzame 100 geeft inspirerende acties van burgers erkenning en een podium. De lijst wordt aangevoerd door Extinction Rebellion, gevolgd op nummer 3 door Rechten voor de Natuur. Het IVN is hierbij betrokken vanuit de Maas Cleanup.

Plaats 45 in de lijst is voor Schone Rivieren, de samenwerking van IVN en Stichting De Noordzee. Op nummer 56 staat Operatie Steenbreek en op plek 68 Tiny Forest. Inmiddels zijn deze inheemse minibosjes, ter grootte van een tennisveld, op veel plekken in het land verzeen. IVN is trots op de waardering en dankt de jury van de Trouw Duurzame 100. (Zie: Trouw, 7 oktober 2023.)

Welkom op de Boomkiezer

Zie jij door de bomen het bos niet meer? Welkom op de Boomkiezer. Jouw keuzehulp bij het kiezen van een goede boom of struik op de juiste plek. Alle bomen en struiken in dit overzicht zijn inheems. Dat wil zeggen dat ze van nature voorkomen in Nederland. Ze leveren voedsel voor insecten, vlinders, vogels en zoogdieren. Daarnaast geven bomen schuil- en nestgelegenheid. Met een keuze uit deze selectie help je dus de natuur een handje.

Als je aanvinkt wat je belangrijk vindt, blijven de bomen en struiken over die bij je situatie passen. Klik op een boom of struik voor meer informatie. Lees hier tips voor het planten en verzorgen van jonge bomen en struiken. <https://boomkiezer.nl/>

Canon

AUTEUR: MARIA VAN KEMPEN

Als je de 'Canon van de Nederlandse Natuur' door Dick de Vos openslaat en een stukje leest, valt op dat het over meer gaat dan over de biologie van de 50 soorten. Bij het sneeuwklompje staat dat het een stinzenplant is. Die term 'is afgeleid van het Friese woord 'stins' een huis van steen dus en daardoor verdedigbaar. [...] De eerste stinzen waren woontorens.' Van de oorspronkelijke Schierstins van Veenwouden is een foto opgenomen.

Bij de kikker komt ter sprake dat de poelkikker en de meerkikker aparte soorten zijn, waarvan de kruising, de bastaardkikker, wel vruchtbare jongen kan krijgen. En ook wat de oudste vindplaats is van de benaming 'kikkerland' voor Nederland. Bij de behandeling van de brugspin, die vooral 's nachts actief is als nachtinsecten gaan vliegen, is veel aandacht voor lichtvervuiling. Het wordt 'een betrekkelijk recent fenomeen' genoemd.

Het boek is rijk geïllustreerd, prettig leesbaar en overzichtelijk ingedeeld. Er komen 49 soorten aan de orde en nummer 1 van de canon gaat over de lekkere geur na een zomerse regenbui. Ik vroeg me af hoe de 50 soorten gekozen zijn: wel de regenworm, niet de pissebed, wel het edelhert, niet de ree. In de verantwoording staat een mooie, duidelijke en ook overtuigende toelichting; er zijn veel verschillende, maar logische criteria gebruikt en daarmee is een zorgvuldige keuze gemaakt voor de soorten. Een geslaagde canon voor een breed publiek.

Tekening van boerderijtje door Frits Leusink

'Herenboeren'

AUTEUR: ALBERT BOS

Herenboeren is een snelgroeijende burgerbeweging die aantoont dat de productie van ons dagelijks voedsel anders, beter en bovenal duurzamer kan. Een Herenboerderij is het eigendom van een coöperatie van 250 huishoudens, die onderling de oogst verdelen. Als coöperatielid van een natuurgedreven Herenboerderij neem je dus de regie over je eigen voedselproductie. De eerste Herenboerderij, Herenboeren Wilhelminapark, startte in 2016 in Boxtel (<https://herenboeren.nl/over-ons/> en 10-jaar-herenboeren <https://issuu.com/herenboerennederland/docs/10-jaar-herenboeren>).

In Oosterbeek

Het wordt steeds mooier in de polder. De Werkgroep Oosterbeekse Uiterwaard (WOU) heeft de eerste successen om de Rosandepolder op een natuurvriendelijker manier te beheren bereikt (<https://rosandepolderoosterbeek.nl/>).

In Wageningen

Herenboeren Wageningen. Herenboeren Wageningen is een initiatief van een groep inwoners uit de regio Wageningen, Renkum, Rhenen en Veenendaal (<https://wageningen.herenboeren.nl/>).

In Doorwerth

De rijkdom van Veld en Beek veiligstellen voor toekomstige generaties. Dat is onze droom! Op biodynamische boerderij Veld en Beek kun je elke dag ervaren wat écht van waarde is: gezonde voeding, schone leefomgeving, landschap met bomen, grote biodiversiteit, dierenwelzijn en gastvrijheid. Deze groene en sociale rijkdom willen we met elkaar veiligstellen voor de volgende generaties. Hoe? Door het vrijkopen van de grond. Want met vrije grond geven we vaste grond aan deze mooie boerderij! (www.veldenbeek.nl/ en www.bdgrondbeheer.nl/campagne/-vrije-grond-voor-veld-en-beek).

Keet in De Zomp opgeknapt

De Zomp, een prachtig natuurgebiedje, is van de gemeente en ligt in het hart van Oosterbeek bij de spreng van de Zuiderbeek in het Zweiersdal. Het wordt onderhouden door een IVN-werkgroep met als coördinator Johanneke Sanders.

De groep vrijwilligers heeft een keet in de Zomp als verzamelplaats voor hun gereedschap. De keet stamt uit de jaren negentig. Het hout aan de randen van het dak was aan het rotten evenals planken onderaan. In de keet zorgden de slordig neergelegde tegels die vocht optrekken uit de bosbodem, binnen voor een vochtig klimaat.

De gemeente wilde geen onderhoud meer plegen, omdat zij als beleid hebben niet essentieel gemeentelijk vastgoed af te stoten. Omdat het afdelingsbestuur de noodzaak voor een keet voor de werkgroep inzag, heeft de afdeling een verbreding van het onderhoudscontract niet alleen van de natuur, maar ook van de keet zelf met de gemeente afgesproken.

Op basis daarvan hebben Hans Pastoors en Henny Tax het herstel van de keet op zich genomen. In zes dagen is een nieuwe geïsoleerde houten vloer gelegd, is het dak gerepareerd, is een dakgoot aangelegd, zijn de gerotte planken in de wand en bij het dak vervangen en is de ventilatie verbeterd. De gemeente heeft nu ook een taxus die het dak kapot drukte verwijderd. Begin december kan daarom de laatste hand aan het herstel worden gelegd.

Hopelijk kunnen de Zomp-vrijwilligers nu weer jaren vooruit in een keet met een prettig leefklimaat.

Henny Tax. Foto: Albert Bos

Reparatie van het amfibieëngeleidescherm

In het vorige nummer van de Zuidwester, herfst 2023, beschreef ik in het kort de slechte toestand van het amfibieëngeleidescherm aan de Fonteinallee te Doorwerth. Voor het repareren vroeg ik daarin voor jullie hulp en die is gekomen via de Landelijke Natuurwerkdag.

De provisorische reparaties op een belangrijk stuk zijn gedaan met hulp van 20 personen die zich opgegeven hadden via de website van de twee natuurwerkdagen. Daarnaast deden er nog zo'n vijf personen 'spontaan' mee. Zelfs een voorbijkomende moeder met twee kinderen begreep de noodzaak voor de reparatie en alle drie deden ze spontaan mee. De een scheppen en de ander zagen en timmeren. Er kwam ook nog een verdwaalde kikker tevoorschijn uit het kapotte schot. Een betere les dan deze dat we zorgvuldig voor deze dieren moeten zorgen is bijna niet mogelijk.

Franka van der Veen, junior-beleidsmedewerker bij de gemeente Renkum en medeorganisator, zorgde naast de benodigde gecertificeerde planken ook voor de catering waardoor alles bij elkaar een leuke gebeurtenis werd.

In het voorjaar hoop ik goed nieuws te brengen niet alleen ten aanzien van verdere reparaties en verbeteringen, maar ook ten aanzien van getelde soorten en aantallen.

Daan Markx

Activiteitenprogramma december 2023 t/m april 2024

Informatie

Vogelwerkgroep: Els Roode, tel. 0317 – 31 82 12, els.frank@planet.nl.

Werkgroep Beken en sprengen: Ruud Schaafsma, tel. 0317 – 31 51 17, ruud.schaafsma@gmail.com of Gerrit Brouwer, tel. 0317 – 35 15 45, gerrit.brouwer@gmail.com.

Werkgroep Landschapsonderhoud: Albert Smit, 06 – 53 65 89 50, smit.albert52@gmail.com of Thijs van der Vel-den, 06 – 23 11 80 23, mjm.vandervelden@kpnplanet.nl.

Werkgroep Jufferswaard, Hermien Mijnen, 06 – 10 64 85 80, hermien.mijnen@outlook.com.

DECEMBER

15 december 2023: werkochtend werkgroep Jufferswaard. Verzamelen: Veerweg bij het pontje te Renkum.

16 december 2023: werkochtend werkgroep Landschapsonderhoud. Knotten langs de Leigraaf bij het Kerkpad en de Veerweg. Verzamelen: bij Veerweg 5 te Oosterbeek.

16 december 2023: Vogelwerkgroep. Dagexcursie per auto: kust- en zeevogelexcursie. Verzamelen en vertrek om 7.00 uur vanaf het benzinestation op de Utrechtseweg 121 te Renkum. Maximaal 16 deelnemers, opgave uiterlijk 14 december per e-mail: els.frank@planet.nl. Graag aangeven of je een auto ter beschikking hebt.

23 december 2023: werkochtend werkgroep Beken en sprengen.

29 december 2023: werkochtend werkgroep Jufferswaard.

30 december 2023: werkochtend werkgroep Landschapsonderhoud. Bijhouden grote heide en bosperceel op de Bilderberg in Oosterbeek. Verzamelen: Bilderberglaan te Oosterbeek (in de pauze olieballen!).

JANUARI

6 januari 2024: werkochtend werkgroep Beken en sprengen.

12 januari 2024: werkochtend werkgroep Jufferswaard.

13 januari 2024: werkochtend werkgroep Landschapsonderhoud. Wilgen knotten in de Rosandepolder. Verzamelen: Benedendorpsweg tegenover garage Klaassen te Oosterbeek.

20 januari 2024: werkochtend werkgroep Beken en sprengen.

26 januari 2024: werkochtend werkgroep Jufferswaard.

27 januari 2024: werkochtend werkgroep Landschapsonderhoud. Knotten in de Jufferswaard te Heelsum. Verzamelen: Toegang de Noordberg; bij tunnel Fonteinallée / Rijksweg N225.

FEBRUARI

3 februari 2024: werkochtend werkgroep Beken en sprengen.

3 februari 2024: werkochtend werkgroep Landschapson-

derhoud. Knotten langs de Veerweg; met buurtgenoten uit Heveadorp / Oosterbeek en vrienden van Albert (voor de liefhebbers na afloop broodjes en uiensoep).

9 februari 2024: werkochtend werkgroep Jufferswaard.

10 februari 2024: werkochtend werkgroep Landschapsonderhoud. Heide schonen Z-W langs de spoorbaan Utrecht – Arnhem. Verzamelen: Hoek Parallelweg / Telefoonweg te Wolfheze.

10 februari 2024: Vogelwerkgroep. Wintervogels in de Onzalige Bossen. Verzamelen en vertrek om 9.30 uur vanaf de parkeerplaats van Paviljoen de Posbank: Beekhuizenweg 1, 6991 JM Rheden. Geschatte duur: 3,5 uur. Uiterlijk 8 februari opgave per e-mail: els.frank@planet.nl. Maximaal 16 deelnemers.

16 februari 2024: werkochtend werkgroep Jufferswaard.

17 februari 2024: werkochtend werkgroep Beken en sprengen.

23 februari 2024: werkochtend werkgroep Jufferswaard.

24 februari 2024: werkochtend werkgroep Landschapsonderhoud. Wilgen knotten in het Heelsums beekdal nabij de manege. Verzamelen: Koninginnelaan bij stal Klein Vosdal te Heelsum.

MAART

2 maart 2024: werkochtend werkgroep Beken en sprengen.

8 maart 2024: werkochtend werkgroep Jufferswaard.

9 maart 2024: werkochtend werkgroep Landschapsonderhoud. Wilgen knotten in de Jufferswaard te Heelsum. Verzamelen: toegang de Noordberg; bij tunnel Fonteinallée / Rijksweg N225.

16 maart 2024: werkochtend werkgroep Beken en sprengen.

22 maart 2024: werkochtend werkgroep Jufferswaard.

23 maart 2024: werkochtend werkgroep Landschapsonderhoud. Heide schonen Z-W én N-O langs de spoorbaan Utrecht – Arnhem. Verzamelen: Hoek Parallelweg / Telefoonweg te Wolfheze.

23 maart 2024: Landelijke Opschoondag: uiterwaarden-schoonmaak met enkele leden van de werkgroep en zwervafvalruimers uit de hele gemeente Renkum.

30 maart 2024: werkochtend werkgroep Beken en sprengen. Excursie.

APRIL

20 april 2024. Vogelwerkgroep. Weidevogelexcursie Arkemheen en Putterpolder bij Nijkerk. Verzamelen en vertrek om 7.00 uur vanaf het benzinestation op de Utrechtseweg 121 te Renkum. Terugkeer rond 13.00 uur. Maximaal 16 deelnemers, uiterlijk 18 april opgave per e-mail: els.frank@planet.nl. Graag aangeven of je een auto ter beschikking hebt.

Beleef de natuur

